

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Fylkesmannen i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47
fmnopost@fylkesmannen.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Knut Sivertsen
Tollådsveien 826
8114 Tollå

Saksbehandler Inge Sollund Ingvaldsen

Vår ref. 2019/148

Deres ref.

Dato 15.03.2019

MIDNOR - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon for bruk av snøskuter i forbindelse med kartlegging av kulturminner - Knut Sivertsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre behandlet i sitt styremøte 12. mars 2019 deres søknad om å benytte snøskuter i forbindelse med kartlegging av kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Følgende vedtak ble fattet:

Knut Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for bruk av snøskuter til persontransport i forbindelse med kartlegging av samiske kulturminner.

Dispensasjon gjelder også for Toril Sivertsen og Gunnar Storhaug.

Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjon gis på følgende vilkår:

- All kjøring utenom angitte formål er forbudt.
- Dispensasjonen kan benyttes i området mellom Tollådalen, sør for Søndre Bjøllåvatn, Krukki, Flatfjellet mellom Hedningedalen og Stormdalen. Kjøring i Stallogropa skal unngås.
- Dispensasjonen er gyldig i tre dager i perioden 1. mars til 30. april 2019.
- Dispensasjon gjelder for inntil tre snøskutere.
- Kjøring er forbudt mellom 23:00 og 07:00.
- Kjøring skal unngås i påskeuka (mellom palmelørdag og 2. påskedag).
- Det skal tas hensyn til andre brukere av nasjonalparken.
- Kulturminnene ligger i et viktig kalvingsland for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Distriktet skal kontaktes før kjøring.
- Det skal føres kjørebok før kjøring og forevises ved kontroll.
- Det skal også innhentes dispensasjon fra lov om motorferdsel i utmark fra de aktuelle kommunene, samt grunneiers tillatelse.

Knut og Toril Sivertsen inviteres til å presentere de aktuelle kulturminnene sammen med den historiske bruken av området, etter nærmere avtale.

Nasjonalpark	Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal, Låhko, Sjunkehatten og Rago
Naturresevat	Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura
Landskapsvernområde	Saltfjellet og Gåsvatnan

Med hilsen

Inge Sollund Ingvaldsen
sekretariatsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Saltfjellet reinbeitedistrikt v/ Per Ole Oskal	Lønsdal	8255	RØKLAND
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Fylkesmannen i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
NORDLAND FYLKESKOMMUNE KULTUR	Postboks 1485	8048	BODØ
MILJØ OG FOLKEHELSE			
Statskog Fjelltjenesten avd. Mo	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
SAMEDIGGI / SAMETINGET	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Beiarn kommune		8110	Moldjord

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/148-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 01.03.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	7/2019	12.03.2019

MIDNOR - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om bruk av snøskuter i forbindelse med kartlegging av kulturminner - Knut Sivertsen

Forslag til vedtak

Knut Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for bruk av snøskuter til persontransport i forbindelse med kartlegging av samiske kulturminner.

Dispensasjon gjelder også for Toril Sivertsen og Gunnar Storhaug.

Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjon gis på følgende vilkår:

- All kjøring utenom angitte formål er forbudt.
- Dispensasjonen kan benyttes i området mellom Tollådalen, sør for Søndre Bjøllåvatn, Krukki, Flatfjellet mellom Hedningedalen og Stormdalen. Kjøring i Stallogropa skal unngås.
- Dispensasjonen er gyldig i tre dager i perioden 1. mars til 30. april 2019.
- Dispensasjon gjelder for inntil tre snøskutere.
- Kjøring er forbudt mellom 23:00 og 07:00.
- Kjøring skal unngås i påskeuka (mellom palmelørdag og 2. påskedag).
- Det skal tas hensyn til andre brukere av nasjonalparken.
- Kulturminnene ligger i et viktig kalvingsland for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Distriktet skal kontaktes før kjøring.
- Det skal føres kjørebok før kjøring og forevises ved kontroll.

- Det skal også innhentes dispensasjon fra lov om motorferdsel i utmark fra de aktuelle kommunene, samt grunneiers tillatelse.

Knut og Toril Sivertsen inviteres til å presentere de aktuelle kulturminnene sammen med den historiske bruken av området, etter nærmere avtale.

Saksprotokoll i Midtre Nordland nasjonalparkstyre - 12.03.2019

Styrets vedtak – enstemmig:

Som innstillingen

Bakgrunn

I brev datert 3. januar 2019 søker Knut Sivertsen om tillatelse for bruk av snøskuter for å registrere samiske kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

I søknaden viser Knut Sivertsen til den betydelige jobben han og Toril Sivertsen har gjort for å registrere samiske kulturminner gjennom flere år. Disse er lagt inn i «Askeladden».

Knut og Toril Sivertsen er noen av de eldste pitesamene i området, og er blant få som kjenner til historien og den pitesamiske bruken av området. De kjenner til en del kulturminner i søndre del av Saltfjellet som bør bli dokumentert, slik at man ivaretar deler av historien. Kulturminnene ligger utilgjengelige, og på grunn av alderen til de som kjenner til disse, vil de ikke kunne ta seg inn til fots. Det er snakk om området Søndre Bjøllåvatn, Krukki, Flatfjellet, Hedningedalen og Stormdalen. De skal dokumentere store steinblokker/overnattingsplasser/gjømmeplasser/ offerplasser og vil være lett synlige selv ved store snømengder.

Av sikkerhetshensyn ønsker de å være tre sammen om å gjøre registreringene. De vil benytte seg av tre snøskutere.

Vedlagt i søknaden ligger en bekreftelse fra Sidsel Bakke ansvarlig for kulturminner i Sametinget: «Sametinget bekrefter herved at Toril og Knut har utført flere prosjekter for å registrere samiske kulturminner. De har gjort et viktig arbeid med å dokumentere samisk bosetning og virksomhet i Tollådalen. Dokumentasjonen er særlig viktig med tanke på at det nå er svært få som kjenner til disse kulturminnene. Registreringsprosjektet som planlegges våren 2019 gjelder kulturminner som kun to nålevende personer kjenner til. Sametinget vil derfor understreke viktigheten av at de blir dokumentert».

Sekretariatsleder har i telefonsamtale med Knut Sivertsen også blitt informert om at de har fått støtte fra Sametinget til dette prosjektet. Knut Sivertsen opplyser også om at Gunnar Storhaug skal være med som kjentmann i området.

Knut Sivertsen fikk i 2008 avslag av Fylkesmannen i Nordland til rekognosering med snøskuter. I 2004 ble det gitt dispensasjon til dette formålet.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble etablert ved kgl. res. av 8. september 1989. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og skal behandle dispensasjonssøknader for verneområdet. Administrasjonen har valgt å legge saken frem for styret da den ikke vurderes som kurant motorferdselssak, jfr. styrets vedtekter.

Formålet med nasjonalparken er:

- å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull.
- i tillegg skal nasjonalparken sammen med Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.
- å gi allmennheten muligheten til naturopplevelse i området.

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel innen nasjonalparken, jfr. kap. IV, punkt 4.1 i verneforskriften for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Verneforskriften pkt 4.3 åpner for motorferdsel i «andre nødvendige tilfeller», men Miljødirektoratets vedtak 13. mai 2008 stadfester at denne hjemmelen ikke kan benyttes i sammenheng med rekognosering i nasjonalparken.

Naturmangfoldloven § 48:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Søknaden er også behandlet etter naturmangfoldlovens § 8-12.

Vurdering

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet da dette kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelser, slitasje og støy.

Samtidig vet vi at ferdsel på snødekt mark i et begrenset tidsrom, vil ha liten innvirkning på vegetasjonen med hensyn til slitasje. Den omsøkte kjøringen er regulert ved at det er lagt begrensinger på ferdsele både mht. antall turer og en tidsramme.

Også dyrelivet kan forstyrres av motorferdsel, og det settes vilkår om at Saltfjellet reinbeitedistrikt skal kontaktes før kjøring. Den omsøkte motorferdselen skal skje i reindriftas kalvingsområde, som er svært viktig for reinen på vårvinteren. Det bør ikke kjøres dersom reinbeitedistriktet motsetter seg dette. Kjøring bør derfor skje så tidlig som mulig i den omsøkte perioden. Øvrig dyreliv vil også være mest sårbart for forstyrrelser jo lengre ut på vårvinteren kjøringa finner sted. Dette er også et argument for at kjøring må gjennomføres så tidlig som mulig. Det er kjente jaktfalklokaliteter i området, en art som er sårbar for forstyrrelser i hekketida. I NINA-rapport 187: «Effekter av motorferdsel i utmark på natur, folk og samfunn» står det: «jaktfalk og kongeørn er to av de artene som er mest sårbare for kjøring i hekketida. Dette gjelder hele perioden fra tidlig mars til ut i juli». Det er også kjente fjellrevlokaliteter innenfor det geografiske området som søknaden omhandler. Fjellrev er også en art som forstyrres av motorferdselen, særlig i yngletida. Området vil bli hyppig brukt av reindrifta i mai, og den omsøkte kjøringa vil komme i tillegg til reindriftas kjøring. Omfanget er likevel mye mindre, og de potensielt sårbare verdiene i området vil ta større skade av reindriftas lovlig aktivitet som ikke reguleres gjennom verneforskrifter. Det at jaktfalk og fjellrev benytter det omsøkte området i yngle- og hekketida, til tross for stor reindriftsaktivitet på vårvinteren, tyder på at de her er relativt robuste ovenfor motorferdselen. Tre turer i mars og/eller april vil derfor ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.

Knut Sivertsen har tidligere søkt Fylkesmannen i Nordland om tillatelse for bruk av snøskuter til å kartlegge kulturminner. I 2008 resulterte dette i en klagesak der Miljødirektoratet stadfestet at verneforskriftens unntaksbestemmelse: «motorferdsel i andre nødvendig tilfeller» ikke kunne anvendes, og viser til at bestemmelsen er ment for å anvendes der det foreligger behov for helt nødvendige transportbehov. Saken ble behandlet etter verneforskriftens kapittel IV pkt. 8 «generell unntaksbestemmelse» som ble erstattet av naturmangfoldlovens § 48 året etter. I saken fra 2008 dreide det seg om rekognosering rundt Bjøllåvatnan, hvor de trodde det skulle finnes en ringmur/offerplass og i området rundt Storpåsk skulle det være stallotomter. Fylkesmannen vurderte den gang at søker fra før har god kjennskap i området gjennom tidligere rekognosering. De betvilte at en ny rekognosering ville føre til ny kjennskap til området. I tillegg ville de beskrive kulturminnene være dekt av snø.

Årets søknad dreier seg om konkrete kulturminner innenfor avgrensede områder. Dette er kulturminner av en slik størrelse og karakter som gjør at de vil vises over snøen. Saken stiller seg noe annerledes enn den Fylkesmannen i Nordland avslo i 2008.

Miljødirektoratet lanserte i 2015 en veileder om forvaltningas håndtering av kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven. I kapittel 5.2 «Registrering i verneområder» står

det: «Det er et faktum at registrering av alle typer kulturminner i skog, fjell, utmark, kyst og under vann er mangelfull. Noe registrering er gjort i forbindelse med verneplanprosesser. Til tross for mangler i dagens databaser må målet på lengre sikt være å få til en kunnskapsbasert forvaltning av kulturminnene i nasjonalparker». Veilederen beskriver verneområdeforvaltningens rolle i registreringene: «Verneområdeforvaltningen har et ansvar for at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og bør initiere registreringer når en ser behov for dette». Resultatene fra kartlegginger legges i Askeladden (database for kulturminner), som forvaltninga benytter i sin saksbehandling. Den forespurte registreringa er ikke initiert av verneområdeforvaltningen, men forvaltningen bør likevel se positivt på initiativer utenfra som ønsker å få gjennomført kartlegginger i styrets områder. I tillegg til at Askeladden-databasen oppdateres med ny dokumentasjon, er det også ønskelig at funnene blir presentert for nasjonalparkstyret muntlig sammen med annen historisk formidling av pitesamisk bruk av området. Det har Knut Sivertsen stilt seg positiv til.

Et kulturminnesøk i Askeladden bekrefter at Knut og/eller Toril Sivertsen har gjennomført mange registreringer og er derfor viktig bidragsyter til databasen. Sammen med Rudolf Ingvaldsen, som også er tilsluttet det pitesamiske miljøet i Beiarn, har de til sammen registrert rundt 70 samiske kulturminner innen Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Samiske kulturminner er en del av verneformålet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Sametinget har gitt sin tilslutning til søknaden og understreket viktigheten med å få dokumentert disse samiske kulturminnene da det kun er to gjenlevende som kjenner til disse. Med tanke på disse anbefalingene fra Sametinget, kulturminnenes beskrevne beliggenhet, og søkers alder vil bruk av snøskuter eventuelt helikopter på sommerstid være eneste mulige måte å få dokumentert kulturminnene på. Det presiseres at dispensasjonen gis for å dokumentere allerede kjente kulturminner. Det er 15 år siden forrige gang søker fikk en liknende dispensasjon, og det er ingen automatikk i at en tilsvarende blir gitt de kommende årene. Derfor oppfordres Knut Sivertsen til å få kartlagt/dokumentert mest mulig på disse tre turene som han eventuelt gis dispensasjon til.

Med de vilkår som er satt vil skuterkjøring i dette omfanget ikke skade naturmangfoldet. Denne kjøringa sammen med annen lovlig kjøring i området vurderes ikke til å representere en for stor samlet belastning på økosystemet. Med å unngå kjøring i påska vil man kunne begrense skuterkjøringas negative påvirkning på andre brukere av området. Dokumentasjon av samiske kulturminner kan dessuten bidra til å styrke verneformålet med å ivareta naturområder med samiske kulturminner slik at forvaltninga får kunnskap om disse i fremtidig saksbehandling.

Konklusjon

Knut og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet for å benytte snøskuter under registrering og dokumentasjon av kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark
Naturmangfoldloven

Miljødirektoratets veileder M106-2014: Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter
Miljødirektoratets veileder M410-2015: Kulturminner i områder vernet etter
naturmangfoldloven